

מחשבת שלא לשמה בהלך
 רבי שמעון מכשיר בהילוך, שהיה אומר
 אי אפשר שלא בשחיטה ושלא בקבלה
 ושלא בזריקה, אבל אפשר בלא הילוך, שוחט בצד המזבח וזורק. וכיון
 שאפשר בלא עבודת הולכה היא אינה חשובה לפסול. רבי אלעזר²⁰⁴
 אומר, המהלך במקום שהוא צריך להלך מחשבה פוסלת, במקום שאינו
 צריך להלך אין מחשבה פוסלת.

גמרא

והקריבו זו קבלת הדם שתהא בכהן
כשר ובכלי שרת

שואלת הגמרא, האם קבלת הדם פוסלת במחשבה, הרי שנינו בברייתא על הכתוב **וְהִקְרִיבוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַדָּם**, זו קבלת הדם, ללמד שצריך לקבלו בכלי. אתה אומר זו קבלת הדם בכלי, או אינו אלא זריקה שהיא הקרבת הדם למזבח²⁰⁵ ²⁰⁶? כשהוא אומר **וְזָרְקוּ אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב** הרי זריקה אמור, מה אני מקיים **וְהִקְרִיבוּ** זו קבלת הדם²⁰⁷. **בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים** שתהא בכהן כשר ובכלי שרת, בבגדי כהונה²⁰⁸.

204 ה"ח מגיה על פי רש"י ט"ו ע"ב רבי אלעזר בר"ש במקום רבי אליעזר.

205 שהוא לשון הקרבה למזבח כמו שכ' "לכהן המקריב אותה" אבל קבלה לא צריך כלי מאהל מועד ואילך. רש"י.
206 לעיל (דף ד.) פי' רש"י שמעמידים את "והקריבו" בקבלה ולא בהולכה משום ש"והקריבו" נאמר מיד אחר שחיטה, והקבלה היא העבודה הראשונה שאחר השחיטה. ולפירושו קשה איך אומרים כאן או אינו אלא וריקה! אלא נראה שמעמידים בקבלה או בזריקה שהן עבודות חשובות שאי אפשר לבטלן, מה שאין כן בהולכה. תוס'.
207 כמו שמצאנו קבלה בעולת סיני "ויקח משה חצי הדם וישם באגנות" ואע"ג שהקריבה היא לשון הולכה כמה שא' לעיל "והקריב הכהן את הכל" זו הולכת אברים לכבש כיון שלפעמים אין הולכה כלל כמו השוחט בצד המזבח. הכ' נאמר על קבלה. והיכן שצריכים הולכה לומדים שהיא עבודה ממה שהכתוב כתב את הקבלה בלשון הולכה. רש"י.

208 תוס' שואלים על רש"י שפירש כלי שרת בגדי כהונה שהרי לומדים בפרק שני (דף יז:) מהכתוב שאין בגדיהם עליהם איז כהונה עליהם והם זרים ואפילו בעבודה שלא מעכבת כפרה. וי"ל שללא הגזירה שיהיין או' שהתורה

אמר רבי עקיבא מנין לקבלה שלא תהא אלא בכהן כשר ובכלי שרת²⁰⁹?
 נאמר כאן "בְּנֵי אֶהְרֶן", ונאמר להלן "אֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי אֶהְרֶן הַכֹּהֲנִים
 הַמְשֻׁחִים", מה להלן בכהן כשר ובכלי שרת, אלעזר ואתמר שכתוב
 בהם "אשר מלא את ידם", אף כאן בכהן כשר ובכלי שרת. אמר רבי
 טרפון אקפח את בני, שמדברי התנאים נראה שהקבלה שוה לזריקה,
 ואני שמעתי שיש הבדל ואיני יודע לפרש מה שמעתי, ששכחתי.

אר"ע אני אפרש אר"ט הפורש ממך אמר רבי עקיבא אני אפרש קבלה לא עשה
 כפורש מחיים בה מחשבה כמעשה²¹⁰, זריקה עשה בה

מחשבה כמעשה. קבלו בחוץ אינו חייב כרת, זרקו בחוץ ענוש כרת²¹¹.
 קבלוהו פסולין אין חייבין עליו מיתה מפני שאינה עבודה תמה, זרקוהו
 פסולין חייבין עליו. אמר לו רבי טרפון העבודה שלא הטית ימין ושמאל,
 אני שמעתי ואין לי לפרש, אתה דורש ומסכים לשמועה. בלשון הזה
 אמר לו עקיבא, כל הפורש ממך כפורש מחייו!. הרי שמפורש בברייתא
 שמחשבה בקבלת הדם אינה פוסלת את הקרבן?

אמר רבא, הברייתא אומרת שמחשבת פיגול, חוץ לזמנו לא פוסלת
 בקבלת הדם. והמשנה אומרת שמחשבת שלא לשמה פוסלת בקבלה.
 ואפשר לדייק שהמשנה אינה מדברת במחשבת פגול מלשון המשנה
 שהזבח נפסל ולא שהזבח מתפגל²¹².

"לא ידעה המקריב אותו לא יחשב" שואלת הגמרא, האם מחשבת פיגול לא
 לרבות שפיכת שירים והקטרת אימורים פוסלת בקבלה, והרי שנינו בברייתא

אחרת, יכול לא תהא מחשבה מועלת אלא בזריקה בלבד²¹³, מנין
 לרבות שחיטה וקבלה? לכך נאמר: "וְאִם הָאָכַל יֵאָכֵל וְכוּ", הכתוב
 מדבר בדברים המביאים את הקרבן לידי אכילה. יכול שאני מרבה אף

הקפידה על מחוסר בגדים רק היכן שכל בגדים. ובנתינת האש וסידור איברים לא היינו צריכים בגדים מכהן
 בכיהונו. ומגזרה שוה לומדים בכל מקום שהכהן הוא בכיהונו. תוס'.

209 לר"ע לא משמע לדרוש הכהנים בכיהונם שאפשר לומר בני אהרן כל שהם. רש"י.

210 הגמרא חשבה שאמרו שאין מחשבה פוסלת בשבילה אם חישוב בה חוץ לזמנו או שלא לשמו. רש"י.

211 איסור שחוטי חוץ נאמר בשחיטה ולומדים זריקה מ"דם יחשב" לקמן בפרק השוחט (דף קז). רש"י.

212 במסקנה לא חוששים לדיוק הזה וגם בקבלה יש פסול פיגול. ויש לפרש במסקנה שנקט לשון פסול מפ'
 שהמשנה מדברת בפסול שלא לשמן שהוא בכל ד' עבודות. ומצאנו דיקא שאינו נשאר למסקנה לבסוף בכל
 הנישום דמים באחר (קדושין דף כח:). תוס'.

213 "המקריב אותו לא יחשב" ולומדים לקמן (כט) שהכתוב מדבר במחשב בשעת הקרבה לאכול מזבחו ביום
 השלישי, והקרבה היא זריקה. רש"י.

שפיכת שיריים והקטרת אימורין? לכך נאמר: "ביום השלישי לא ירצה המקריב אתו לא יחשב" זריקה שהיא היתה בכלל הדברים המביאין לידי אכילה. ולמה יצתה²¹⁴? להקיש אליה, לומר לך מה זריקה מיוחדת שהיא עבודה ומעכבת כפרה, אף כל עבודה ומעכבת כפרה. יצאו שפיכת שיריים והקטרת אימורים, שאין מעכבים את הכפרה.

הריני שוחט ע"מ לקבל דמה למחר
אינו פיגול
מתרצת הגמרא, שמה ששנינו לעיל שמחשבת קבלה לא פוסלת בפיגול, מדובר שהכהן אמר בשעת השחיטה והריני שוחט על מנת לקבל דם למחר²¹⁵. ובברייתא השניה שנינו שפיגול פוסל בקבלה, מדובר שהכהן אמר הריני מקבל את הדם על מנת לשפוך שירים למחר, או על מנת לעשות את אחת משאר האכילות לאחר הזמן הקרוב הוא פיגול.

הזורק ע"מ לשפוך שירים ולהקטיר
אימורים חוץ לזמנו פיגול
אחד התלמידים שאל את רבא, האם מחשבת חוץ לזמנו אינה פוסלת בשפיכת שירים והקטרת אימורים, הרי שנינו בברייתא אחרת, יכול לא תהא מחשבת חוץ לזמנו מועלת לפסול אלא כשחישב לאכול בשר, מנין לרבות שפיכת שירים והקטרת אימורים²¹⁶? תלמוד לומר: "וְאִם הָאָכַל יֵאָכֵל" הכתוב מדבר בשתי אכילות, אכילת אדם ואכילת מזבח? מתרצת הגמרא, כשאמר הריני זורק, או עושה עבודה אחרת, על מנת לשפוך שירים למחר, הכתוב ריבה שיהיה פיגול, שהרי הוא חישב להאכיל את המזבח חוץ לזמנו. וכשאמר הריני שופך שירים על מנת להקטיר אימורים למחר התמעט מפיגול, מפני ששפיכת השירים והקטרת אימורים אינן עבודות המעכבות את הכפרה^{217 218}.

214 ברש"י כ' שכתוב לשון "לא ירצה" ועיקר הריצוי הוא בזריקת הדם. אבל לעיל בד"ה אלא בזריקה משמע שהדיקון הוא מהכתוב "המקריב אותו". ובשיטתו"ק הביא שיש ספרי רש"י שאין בהם את ד"ה לא ירצה" כו הוא בתורת כהנים.

215 ובזריקה כה"ג אם שחט על מנת לזרוק דם למחר הוא פיגול שזריקה היא אכילת מזבח, ואפי' שפיכת שיריים שהתרבתה לקמן. רש"י.

216 וכל שכן זריקה. תוס'.

217 כללו של דבר צריכים מחשבה בשעת עבודה המעכבת על דבר אכילת אדם או מזבח. ולכן אם חישב בשעת שפיכת שיריים על אכילת בשר אינה כלום שאינה מחשבה בשעת עבודה המעכבת. רש"י.

218 צ"ע שבמעילה (דף ז). הסתפקה הגמרא מה הדין בחישב לנשפכין. ופי' רבינו ששם מדובר שנשפך מן הכלי על הרצפה, והספק הוא אם מוליך אותו מקצת דם הנשאר בכלי על מנת לזרוק מאותם נשפכין חוץ לזמנו, שהרי ראויים לאוספם. או שכיון שבכוס יש דם וההוא שעל הרצפה הולך לאיבוד לא פסלה בהמו. תוס'.

אמר רב יהודה בנו של דרבי חייא, שמעתי שטבילת אר"י בר"ח שמעתי שטבילת אצבע מפגלת בחטאת פנימית. וכאשר אילפא שמע את דבריו אמרם לפני רב פדא. ורב פדא אמר, הרי את דין פיגול למדנו משלמים, וכמו שבשלמים טבילת אצבע אינה מפגלת, שהרי בשלמים אין טובלים את האצבע בדם אלא זורקים מן הכלי למזבח. ואף בחטאת פנימית אין טבילת אצבע מפגלת!

ואומרת הגמרא האם למדו את כל דיני פיגול מפני שלומדים את הקרבנות משלמים מריבוי הכתוב בשאר הקרבנות משלמים?!. האם נאמר שכשם שבשלמים מחשבת שלא לשמן אינה מוציאה מידי פיגול, מפני שמחשבת שלא לשמן אינה פוסלת את השלמים. אף בחטאת מחשבת שלא לשמה אינה מוציאה מידי פיגול²¹⁹!. הרי שנינו שמחשבת שלא לשמה שפוסלת את החטאת מוציאה אותה מידי פיגול, שהרי המתיר לא קרב כמצותו? אלא דיני פיגול בחטאת אינם שווים לדיני השלמים, מפני שלומדים את שאר הקרבנות משלמים מריבוי הכתוב ולא בבנין אב. ולכן טבילת אצבע מפגלת בחטאת הפנימית, למרות שאינה מפגלת בשלמים.

ומביאה הגמרא אמוראים אחרים שנחלקו בדבר, רבי יהושע בן לוי אמר בעליה זו שמעתי שטבילת אצבע מפגלת. וריש לקיש תהה בדבר הרי למדו את פיגול משלמים, וכמו שבשלמים אין טבילת אצבע מפגלת, אף בחטאת אין טבילת אצבע מפגלת²²⁰!.

ורבי יהושע בן לוי דחה את דברי ריש לקיש, האם למדו משלמים את הכל?!. הרי בשלמים שלא לשמן אין מוציא מידי פיגול האם בחטאת שלא לשמה אין מוציא מידי פיגול?!. ורבי יוסי ברבי חנינא אמר כן למדו משלמים את הכל. והטעם שמחשבת שלא לשמו מוציאה מידי פיגול בחטאת הוא מפני שמחשבת חוץ למקומו פוסלת בשלמים, ומחשבת שלא לשמו פוסלת בחטאת. וכמו שמחשבת חוץ למקומו שפוסלת בשלמים מוציאה מידי

ריב"ח א' שלומדים חוץ לשמו בחטאת מחוץ למקומו בשלמים

219 ולא שייך לומר שמחשבת יום שני לא תפסול בחטאת כמו בשלמים שפשוט שבכל אחד הולכים אחר חוץ לזמנו שלו. תוס'.

220 תוס' שואלים ממה שר"ל עצמו אמר לקמן (יד.) שרבי שמעון מודה בהולכת חטאות הפנימיות. תוס'.

פיגול, אף מחשבת שלא לשמו הפוסלת בחטאת מוציאה מידי פיגול. ולמרות שדין פיגול בחטאת נלמד משלמים, לומדים שמחשבת שלא לשמה מוציאה מידי פיגול בחטאת ממחשבת חוץ למקומו²²¹.

ר' ירמיה א' שוברה אמר רבי ירמיה, טענתו של רבי יוסי ברבי חנינא שאפשר ללמוד למחשבת שלא לשמה בחטאת ממחשבת חוץ למקומו בשלמים, תשובתה בצדה. שחוץ למקומו הפוסל בקדשים הוא חמור שהוא נוהג בכל הזבחים, אבל שלא לשמו אינו נוהג אלא בפסח וחטאת בלבד. אלא מה יש לך לומר? שמחשבה שלא לשמו מועילה להוציא בחטאת מידי פיגול מפני שלומדים משלמים. שכשם שבשלמים דבר הפוסל בהם, כמו חוץ למקומו, מוציאם מידי פיגול, ודבר המעכב בהם, כמון ארבע עבודות הדם, מביאם לידי פיגול. כך בחטאת דבר הפוסל בה, כמו שלא לשמה, מוציאה מידי פיגול, ודבר המעכב בה, כל הכתוב בעבודת דמה וטבילת אצבע בכלל, מביאה לידי פיגול²²².

זה הכלל הקומץ כל הקומץ והנותן והמוליך והמקטיר חוץ לזמנו פיגול רב מרי אמר ששנינו במשנה שטבילת אצבע מפגלת. שנינו במשנה במסכת מנחות, זה הכלל כל הקומץ, ונותן בכלי, והמוליך, והמקטיר, לאכול דבר שדרכו לאכול, ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר חוץ לזמנו פיגול וחייבים עליו כרת²²³. הקומץ מפגל מפני שהוא כשוחט²²⁴, המוליך מפגל שהוא כמו המוליך את הדם, והמקטיר את הקומץ הוא כמו הזורק את הדם²²⁵. אבל מדוע הנותן בכלי מפגל? אם נאמר מפני שהוא דומה לקבלה הרי בקבלה הדם נופל לכלי מאליו, והנותן לוקח בידיו את הקומץ ומשליכו כליו!. אלא נתינת הקומץ בכלי היא עבודה חשובה לענין פיגול כיון שאי אפשר בלא נתינה בכלי, המנחה אינה כשרה אם הכהן לא יקדש

221 לומדים מחשבה ממחשבה, מחשבת פסול של שלא לשמה נלמדת ממחשבת פסול של חוץ למקומו. רש"י.

222 וי"ל מסברה שדבר הפוסל בה מוציא מידי פיגול ודבר המעכב בה מביא לידי פיגול כמו בשלמים. ולא שייך להקשות שכן נוהג בכל הזבחים. תוס'.

223 בהגשה אין פיגול שהקמיצה כנגד שחיטה ואין פיגול קודם שחיטה. תוס'.

224 שמוציא דם שהוא חלק גבוה מן הבשר, והבשר שיריים ואף זה הפריש קומץ מתוך שיריים. רש"י.

225 וכן שאר ב' עבודות שמפגל מהיקש של מנחה לזבח, מה שלמים מפגל ומתפגל אין כל מפגל ומתפגל. רש"י.

את הקומץ בנתינה בכלי²²⁶. וכן נאמר בטבילת אצבע שכיון שבחטאת הפנימית אי אפשר בלא טבילת אצבע, שהקרבת אינו כשר בלעדיה טבילת אצבע היא הולכה, שמוליך את הדם באצבעו לקרבן למזבח, וטבילת אצבע מפגלת בחטאת הפנימית.

דוחה הגמרא, שאפשר לומר שנתינת הקומץ בכלי דומה לקבלת הדם, והיא התרבתה לפיגול מההיקש של המנחות לזבחים. ואין הבדל בין קבלת הדם שנעשית ממילא לנתינת הקומץ שנעשית ביד הכהן, כיון שבשתייהן הכהן נותן לכלי שרת.

טבילת אצבע מפגלת ובברייתא אחרת
שנינו לא מפגלת ולא מתפגלת
אומרת הגמרא, שלכאורה תנאים נחלקו
אם טבילת אצבע בחטאת הפנימית
היא הולכה ומחשבת פיגול מועילה בה או לא. בברייתא אחת שנינו,
טבילת אצבע מפגלת בחטאת. ובברייתא אחרת שנינו, טבילת אצבע
לא מפגלת, אם טבל על מנת להקטיר אימורין למחר, ולא מתפגלת,
אם שחט על מנת לטבול אצבע למחר. ולכאורה התנאים חולקים אם
טבילת אצבע היא הולכה או שאינה הולכה. ואומרת הגמרא, שאפשר
לומר ששתי הבריות סוברות שטבילת אצבע היא הולכה. והתנא
שאומר שטבילת אצבע מפגלת, הם חכמים שאומרים במשנתנו שיש
מחשבת פיגול בהולכה. והתנא שאומר שאינה מפגלת, הוא רבי שמעון
שאומר במשנתנו שהולכה אינה מפגלת. שואלת הגמרא, אם הבריתא
היא כרבי שמעון מדוע שנינו רק שטבילת אצבע אינה מפגלת, הרי רבי
שמעון אומר שכל קרבן שאינו על מזבח החיצון כשלמים אין בו משום
פיגול?

כאן בחטאת חיצונה כאן
בחטאת פנימית
אלא יש לומר ששתי הבריות הן כחכמים,
הבריתא שאומרת שטבילת אצבע מפגלת
בחטאת, מדברת בחטאות הפנימיות. והבריתא שאומרת שטבילת
אצבע אינה מפגלת, מדברת בחטאת החיצונה²²⁷. שואלת הגמרא,

226 וא' במס' סוטה (דף י"ד): מידי דהוה אדם לאו אע"ג שקדשתו סכין בצואר בהמה צריך לקבל ולקדש בכלי פעם נוספת. וכן קומץ אע"ג שקדש את המנחה כולה בכלי צריך לקדש את הקומץ פעם נוספת, ולכן היא עבודה חשובה ומפגלת. רש"י.

227 שלאה מפגלת שלא כ' בהן וטבל אלא ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו. ולקחה זו היא קבלה. רש"י.

מהו החידוש שטבילת אצבע אינה מפגלת בחטאת החיצונה, הרי לא כתוב בה "וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶצְבָּעוֹ"? עונה הגמרא, שכיון שכתוב בחטאת החיצונה "וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֹטֵאת בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל קֶרְנֵת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה" שהוא בעצמו יקח. ואם יבוא קוף וישים את הדם על ידו צריך לחזור ולקחת מן הדם. "וְלָקַח הַכֹּהֵן" נאמר גם על "בְּאֶצְבָּעוֹ" שיטבול את אצבעו בדם. והברייטא באה להשמיע שהתורה לא כתבה "וְטָבַל בְּאֶצְבָּעוֹ", אלא "וְלָקַח" שעיקר משמעו קבלה ללמד שטבילת אצבע בדם חטאת חיצונה אינה עבודה חשובה ואינה מפגלת. מפני שמהכתוב "וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֹטֵאת בְּאֶצְבָּעוֹ" משמע כך ומשמע כך.